

Koetoiminta ja käytäntö

Liite 19.12.2005 62. vuosikerta Numero 4 Sivu 9

Visatuvan valtteina hiljaisuus, rauha ja hyvä ruoka

Satu Lehtonen, Maaseudun Tulevaisuus

Hyvä sijainti, hiljaisuus ja rauha, siisteys ja puhtaus sekä maukas kotiruoka. Siinä sodankyläläisen Visatuvan valtit maanviljelijämatkailuyrittäjä Janne Sammalkankaan luettelemina.

Osuvasti listattu, mutta listasta jäi puuttumaan jotain: isäntäväen aitous ja lämpö. Ne ovat taatusti yksi suurimpia syitä siihen, miksi ainakin viidennes matkailutilan asiakkaista palaa aina uudelleen.

Visatupa oli Lapin ensimmäinen maatilamatkailutila. Se viettää ensi vuonna 25-vuotisjuhlaansa.

Matkailu alkoi sattumien kautta

Jannen isovanhemmat ryhtyivät viljelemään tilaa vuonna 1936. Vuonna 1971 tila siirtyi Jannen isälle Vilho Sammalkankaalle.

Matkailu alkoi vuonna 1979 muutaman sattuman kautta. Lähistöllä oli sotaharjoitus, ja Jannen mummo tarjosi hangessa paleleville miehille yösijaa. ”Siitä hoksattiin, että muutamasta pääsiäisyöstä tuli rahaa monen maitotilan verran”, Janne kertoo.

Matkailuun alettiin panostaa. Ensin kunnostettiin vanha päärakennus kymmenen hengen yösijaksi. Silloin vieraille riitti vielä ulkokuusi ja toisessa rakennuksessa sijaitseva suihku.

Visatupa-toiminimi rekisteröitiin vuonna 1981. Nimi ei tarkoita puuta vaan tulee Vilho Sammalkankaannimestä.

Maito on tilan turva

Tila ei missään vaiheessa ole luopunut lehmistä. Juuri ennen 80–90-lukujen taitteen lamaa lehmämäärä kävi minimissään, ja silloin matkailutulot olivat nelinkertaiset maitotuloon verrattuna.

Kaksi vuotta myöhemmin karja pelasti tilan, Janne kertoo. Laman alkaessa matkailutulot putosivat 80 prosenttia, ja silloin maitotili oli ainut varma tulo.

Tämän kokemuksen takia Janne ei aio luopua lehmistä. Tilalla on 17 lypsävää, ja nuorkarjalle ollaan rakentamassa lisää tilaa.

Matkailu on erittäin suhdanneherkkä ala, "ihan tuulella käyvää touhua", Janne sanoo. Tilan keskiarvo on tuhat yöpymistä vuodessa, mutta vaihtelu on iso. "Viime vuosi oli hyvä, täällä kävi yli 30 kansallisuuden edustajia. Nyt on hyvä jos 20 tulee täyteen."

Yksi tilan tyypillisimmistä matkailija-ryhmistä kopistelee juuri eteisessä lumia kengistään. Kaksi nuorta japanilaisnaista on palannut hiihtoretkeltä ja huutelee iloisesti "hei hei". Visatuvalla he viiptyvät kaksi yötä ja jatkavat sitten pohjoisemmas revontulia etsimään.

Jannen äiti Milka Sammalkangas odottelee naisia kahvipöytään.

Varsinkin japanilaisille tilan ruokaoma-varaisuus on ihmetyksen ja ihastuksen aihe. Sienet ja marjat saadaan omista metsistä, perunat pellostä, naudanliha navetasta ja poro ja hirvi naapureilta. Kirjolohti kasvatetaan itse.

Janne kertoo norjalaisesta moottorikelkkaryhmästä, joka oli kahdeksan matkapäivänsä aikana saanut joka aterialla pelkästään lohta ja poroa. Visatuvalla he olivat onnesta soikeina, kun pöydässä oli tilan omaa naudanlihaa.

Lisää tilaa rakennettu pikkuhiljaa

Vuonna 1985 tilalle nousi uudempi matkailurakennus, joka on omiaan vaikkapa kelkkasafarilla oleville pikkuporukoille ja reppumatkaajille. Reppureissaajia tilalle vetää Suomen Retkeilymajajärjestön jäsenyys.

Rakennuksessa on useita kahden–neljän hengen huoneita, itsepalvelukeittiö ja iso ja viihtyisä yhteistila.

90-luvulla vanhaan päärakennukseen rakennettiin sosiaalitalat. Uusimmat majoitustilat, kaksi paritaloa, rakennettiin vuonna 2000. Niissä on sähkösaunat ja suihkut, ja ne sopivat perheille ja pariskunnille.

Jannen mukaan asiakkaiden kanssa ei koskaan ole ollut ongelmia. Sijainti neljän kilometrin päässä nelostiestä karsii hätäisimmät pois.

Majoitustilojen perussiisteys on tärkeää. "Kun tilat ovat kunnossa, asiakkaatkin ovat kunnolla. Jos jossakin löysäät, asiakkaatkin löysäävät", Janne sanoo.

Kuvat: Kari Salonen

Visatuvan uusimmat rakennukset ovat kaksi paritaloa.

Lappilainen pihapiiri perinteisesti avara

Jannelle on ollut yllätys, miten tärkeää maiseman avaruus on turisteille. "Moni sanoo, että ihanaa, kun ei ole metsää ympärillä."

Lappilainen pihapiiri on perinteisesti sitä avarampi, mitä pohjoisemmas mennään. Se on käytännön sanelemaa: itikat pysyvät poissa, kun tuuli pääsee pyyhkimään pihaa.

Letunpaisto kodassa on yksi Visatuvan houkutuksista. Janne naureskelee yrittäjiä, jotka pystyttävät Lappiin grillauspaikkoja. "Se homma loppuu parissa kesässä." Grillaus on hyttysten ja muiden ötököiden takia mahdotonta.

Letunpaisto kodassa on yksi suosituimmista ohjelmanumeroista.

Talvella matkailijoille on tarjolla suksia ja latuja. Tilalla on yksi moottorikelkka, jolla ajoa saa opetella Jannen valvonnassa. Sillä Janne myös kyydittää väkeä reessä.

Talvella myös pilkitään tai kävellään lumikengillä.

Rantasauna ja avantouinti jäävät matkailijan mieleen.

Kesäaikaan matkaajien käytössä on polkupyöriä ja kalastusvälineitä. Monelle riittää, että isäntäväki näyttää, miten ja mitä marjoja metsästä voi poimia.

Muutama turisti vuodessa haluaa osallistua tilan töihin. Joku juottaa vasikoita, toinen hakkaa halkoja talven tarpeiksi.

Ohjelmapalveluun tilalla ei pystytä satsaamaan kovin paljon nykyistä enempää, sillä maatalouden työt on hoidettava ajallaan. Työvoimaa ei ole helppo palkata: jos tarvitset pari henkeä pariksi päiväksi, voi mennä kuukausi, ennen kuin heitä taas tarvitaan. "Sitä paitsi näillä seuduilla ei ole joutilasta väkeä. Kaikki tekevät töitä."